

2018-10-25

4 Tillsynsplan för förorenade områden

Bakgrund

Tillsynsplanen är den sista "skrivbordsprodukten" som behöver tas fram innan det faktiska arbetet kan ta vid. Tillsynsplanen syftar till att visa vilka insatser som planeras att genomföras givet behov av insatser och relativt tillgängliga resurser. En väl formulerad tillsynsplan är en förutsättning för ett välplanerat och strategiskt tillsynsarbete som leder till en ökad egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden, och på sikt, ett ökat antal privatfinansierade åtgärder. Fokus i denna vägledning ligger på planering av den egeninitierade tillsynen.

Observera att planering av annat arbete med förorenade områden än tillsyn, som kommunens övriga arbete med fysisk planering, nedlagda deponier och huvudmannaskap för bidragsfinansierade utredningar och åtgärder etc. inte tas upp här. Tillsynsplanen omfattar således i praktiken tillsynsmyndighetens, dvs. miljökontoret eller motsvarande, tillsynsarbete avseende förorenade områden.

Tillsynsplanen bygger i första hand på behovsutredningen men de prioriteringar som kan behöva göras bygger även på vad som framgår av kommunens handlingsplan eller motsvarande styrdokument. Mer om handlingsplan och behovsutredning framgår av dokumenten *Handlingsplan (2)* och *Behovsutredning för tillsyn (3)*.

Planeringsunderlag

Utöver vad som framgår av behovsutredning, handlingsplan och övriga styrdokument behövs även uppgifter om tillgänglig resurs för arbetet

Uppföljning av tidigare tillsynsplan ger också information som kan påverka tillsynsplaneringen. Mer om uppföljning i dokumentet *Uppföljning (5)*.

Tidshorisont för tillsynsplan

I normalfallet kan en treårsperiod vara lämplig att planera utifrån. Detta medför att enstaka större händelser eller andra faktorer får mindre inverkan genom att de fördelas på fler år. Det ger även en mer stabil situation att arbeta utifrån. I praktiken planerar många kommuner utgående från en rullande 3-årsperiod (1 + 2 år) där en mer ingående planering görs för det närmaste året och en något mer övergripande planering görs för de därpå kommande 2 åren. Detta medför att det både finns en tydlig koppling till det närmast kommande året och samtidigt ett längre perspektiv.

Prioritering – steget från behov till plan

Det finns sannolikt behov av prioriteringar för att anpassa resursbehov enligt behovsutredningen till tillgänglig resurs för tillsynen. Prioriteringen handlar då om att planera för de insatser som faktiskt kan genomföras med tillgänglig resursen. Prioriteringen handlar även om att avgöra vilka objekt en avser att arbeta med under planeringsperioden.

Även i de fall då tillgänglig resurs för tillsyn avseende förorenade områden motsvarar framräknat resursbehov enligt behovsutredningen behöver prioriteringar göras. I det fallet utgörs prioriteringarna dock enbart av att avgöra vilka objekt som en avser att arbeta med under planeringsperioden.

Generellt är den prioriteringsgrund som väger tyngst den bedömda risken för miljö- och hälsa, dvs. riskklassen enligt MIFO. Ett vanligt tillvägagångssätt är att rikta egeninitierad tillsyn enbart mot förorenade områden i riskklasserna 1 respektive 2. Områden i övriga riskklasser hanteras ”då de behövs” tex. vid exploatering eller andra händelsestyrda insatser.

Oftast krävs det dock någon ytterligare prioritering utöver riskklasserna. Kommunen bör ha egna grunder för denna prioritering och dessa ska framgå av kommunens handlingsplan.

Det är lämpligt att motivera de prioriteringar som görs, på så sätt blir det enklare att följa upp resultatet samt att upprepa eller ändra prioriteringsordning vid nästa planeringstillfälle.

Noteras bör att en viktig faktor som oavsett målsättningar, prioriteringar etc. kommer att påverka tillgänglig resurs för egeninitierad tillsyn är resursåtgången för händelsestyrd tillsyn. Denna är oftast svår att prioritera ned men det kan istället finnas möjligheter att effektivisera den, exempelvis genom informationsinsatser, tydlig information på kommunens hemsida, tydliga rutiner mm.

Tillsynsplanen som dokument

Tillsynsplanen kan utgöra en egen del eller inkluderas i kommunens tillsynsplan för övriga tillsynsområden. I det fall kommunen inte har någon eller endast liten erfarenhet av att arbeta med förorenade områden kan det vara en fördel att initialt planera förorenade områden för sig för att senare inkludera planen för förorenade områden i en mer övergripande tillsynsplan.

Rubrikmall för tillsynsplan

På följande sidor presenteras en rubrikmall som visar hur en tillsynsplan för förorenade områden kan struktureras och utformas. Rubrikmallen utgör en bruttolista för innehåll i en tillsynsplan och bör anpassas till den aktuella kommunens förutsättningar och vad som framgår av kommunens handlingsplan och behovsutredning för tillsyn. Mallen är indelad i ett antal huvudområden som sedan delas upp i underavdelningar. Under respektive underavdelning ges exempel på vad respektive avdelning kan motsvara i praktiken.

Det är upp till den aktuella kommunen att planera tillsynen i den omfattning som behövs och exempelvis ta bort eller lägga till olika underavdelningar. De tre huvudavdelningarna Egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden, Tillsyn av objekt som ännu inte inventerats och Händelsestyrd tillsyn bör dock som utgångspunkt alltid finnas med i utredningen. Om andra motsvarande uppdelningar framgår av kommunens handlingsplan kan dessa tillämpas istället.

Rubrikmall - Tillsynsplan för förorenade områden

1 Egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden

Omfattar all egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden (motsvarande riskklass 1 och 2 enligt MIFO). Resursåtgång beräknas utgående från behovsutredningen.

1.1 Pågående objekt

Bedömd resursåtgång för objekt som minst har initierats genom att dialog har inletts med ansvarig.

1.1.1 Objekt i utredningsfas

Resursåtgång för objekt där ansvaret utretts och utredning pågår eller förväntas inledas under året till följd av krav på eller dialog med ansvarig.

1.1.2 Objekt i åtgärdsfas

Resursåtgång för objekt där utredning granskats, skälighetsbedömning genomförts, och åtgärd pågår eller förväntas inledas under året till följd av krav på eller dialog med ansvarig.

1.1.3 Objekt i uppföljningsfas

Resursåtgång för objekt där åtgärd slutförts, uppföljning pågår eller slutförts, och/eller där granskning av slutredovisning, beslut om eventuella restriktioner i markanvändning samt val av informationsbevarande återstår.

1.2 Initiering av nya objekt

Resursåtgång för att initiera nya objekt inklusive utredning av ansvar. OBS! Det kan vara strategiskt att välja nya objekt för initiering utgående från tillgänglig tid då planerad resurs för pågående objekt avräknats.

2 Tillsyn av objekt som ännu inte inventerats

Omfattar tillsyn, exempelvis krav på ansvarig om utförande av inventering, avseende kommunala tillsynsobjekt som är identifierade men ännu inte inventerade. OBS! Motsvarande insatser kan bli aktuella även för ej identifierade objekt som aktualiseras exempelvis efter tips från allmänheten eller annan tillkommande information, som exempelvis ny information om föreningar eller föroreningskällor.

2.1 Identifierade objekt – nedlagd verksamhet

Omfattar objekt som utgörs av nedlagda verksamheter som ännu inte inventerats.

2.2 Pågående miljöfarliga verksamheter

Omfattar alla relevanta objekt som utgörs av pågående verksamheter som ännu inte inventerats.

3 Händelsestyrd tillsyn

Omfattar samtliga händelsestyrda tillsynsärenden avseende förorenade områden. Kommunens övriga arbete med förorenade områden exempelvis i samband med framtagande av detaljplan räknas inte med här, däremot räknas exempelvis tillsynsmyndighetens granskning i samband med fysisk planering.

3.1 Inkommande ärenden - normal omfattning

Erfarenhetsmässigt bedömd årlig resursåtgång för att handlägga inkommande ärenden såsom granskning av detaljplaner, tillsynsinsatser vid avveckling av miljöfarlig verksamhet etc. under ett normalår.

Rubrikmall för tillsynsplan för förorenade områden

3.2 Redan pågående ärenden avseende förorenade områden.

Resursbelastande "ärende-ryggsäck" från tidigare år.

3.3 Inkommande ärenden - specifikt behov för aktuellt år

Förväntad tillfälligt ökad resursåtgång till följd av större planerade arbeten tex. omfattande markarbeten, infrastrukturprojekt eller motsvarande. Deltagande i projekt som drivs av annan än kommunen, tex. länsstyrelseprojekt.

4 Kommunala tillsynsprojekt

Omfattar planering, genomförande och uppföljning av kommunens tillsynsprojekt avseende förorenade områden. Exempelvis i form av riktade tillsynsinsatser inom ett industriområde eller en bransch.

5 Bidragsfinansierade objekt

Omfattar tillsyn av genomförande av bidragsfinansierade utredningar och åtgärder. Kommunens arbete med huvudmannaskap för utredningar och åtgärder räknas inte med här. Kommunens eventuella tillsynsarbete (exempelvis med att initiera objektet, utreda ansvaret etc.) fram till dess att bidragsfinansierade utredningar och åtgärder inleds räknas inte med här utan under Egeninitierad tillsyn av förorenade områden.

6 Administration

Omfattar resursåtgång för administration, rapportering, registerhållning etc. avseende förorenade områden.

6.1 Översyn och justering av egna underlag

Exempelvis översyn av behovsutredning, deltagande vid översyn av handlingsplan eller motsvarande styrdokument.

6.2 Underhåll, kvalitetssäkring och ajourhållande

Exempelvis av eget GIS-skikt för förorenade områden och/eller eget register/databas för förorenade områden. Även exempelvis framtagande och ajourhållande av egna mallar och rutiner samt information om förorenade områden på kommunens webbplats.

6.3 Kompetensutveckling

Exempelvis deltagande i länsträffar, utbildningsdagar, omvärldsbevakning etc.

6.4 Rapportering

Exempelvis rapportering av uppgifter om kommunens tillsynsobjekt till Länsstyrelsen för uppdatering av den nationella databasen EBH-stödet.